

пропагандистська діяльність, матеріально-технічна допомога, адміністративно-політичний вплив та господарське забезпечення давало республікам статус «повстанської держави».

Список використаних джерел

1. Денищук О. Боротьба УПА проти німецьких окупантів. Хронологія подій / О. Денищук. – Т. 1. Волинь і Полісся. – Рівне, 2008. – С. 320.
2. Нескорені Антонівці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/1646/196/58074/>
3. Прокоп М. УГВР з перспективи сорокаліття (думки про минуле, сучасне і майбутнє) / Напередодні незалежної України / М. Прокоп. – Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто – Львів, 1993. – 266 с.
4. Ухач В.З. Український самостійницький рух в боротьбі за Українську державу (1940-1950 рр.) / В.З. Ухач. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=493%3A201212-10&catid=53%3A1-1212&Itemid=67&lang=ru; Стародубець Г.М. Українське повстанське запілля (друга половина 1943 – початок 1946 років). / Г.М. Стародубець. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. - 527 с. та ін.
5. Ухач В.З. «Антонівецька повстанська республіка»: організаційно-правовий аспект діяльності / В.З. Ухач. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lex-line.com.ua/?language=ru&go=full_article&id=401

Вишневецький Б.

*студент I курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.і.н., доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Ухач В.З.*

РЕФОРМУВАННЯ СУДОВИХ ОРГАНІВ В ПЕРІОД УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917-1920-Х РОКІВ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Попри наявну нині в європейських країнах тенденцію до уніфікації правових інститутів з метою формування єдиних принципів і стандартів, судові системи більшості країн Європи зберігають відмінні риси, пояснити які можна історичними традиціями та особливостями правових систем. Тому для більш точного визначення стратегії реформування судової системи України необхідно враховувати основні етапи історичного шляху вітчизняного суду, що сприятиме не лише подальшому становленню судової влади, але й збереже національну впізнаваність України як держави, що поважає свою історію.

Попри тривалу історію генезису судової влади і судоустрою на українських землях, більшовицький переворот у 1917 році перервав історичну тяглість у її розвитку. Вікові надбання з реформування судової системи були відкинуті та оголошені шкідливими [6, с. 13].

Дослідженням даної теми присвятила свої праці значна кількість науковців, зокрема: О. Грибенко, І. Гуцалюк, М. Кравчук, І. Лісна, І. Назаров, В. Ухач та ін.

Метою наукової розвідки є висвітлення основних аспектів функціонування та реформування судових органів в період 1917-1920 років.

1. Перші спроби перетворень у сфері судочинства прослідковуються після оголошення І Універсалу від 10 червня 1917 року Проте, як зазначає В. Ухач, судові реформи розпочалися лише з 3 грудня 1917 року [8, с. 173]. Українські очільники (М. Грушевський, В. Винниченко) розбудовуючи виконавчу гілку влади (Генеральний Секретаріат) задекларували створення секретаріату із судових справ. 27 червня 1917 року було опубліковано «Декларацію Генерального Секретаріату», в якій було вперше окреслено сферу діяльності секретаріату судових справ.

2. Законопроект про створення Генерального Суду був ухвалений Українською Центральною Радою 29 листопада 1917 року. У статті 1 цього нормативного документу зазначалось, що Генеральний Суд складається з трьох департаментів: цивільного, карного, адміністративного і виконує свої функції на теренах усієї України [8, с. 173]. Компетенція Генерального Суду була тотожна урядовому Сенату. До скасування спеціальних судів новостворений орган виконував функції головного воєнного суду. При Генеральному Суді створювалось також прокуратура, яку очолював старший прокурор. Регламент її роботи затверджувався Генеральним Секретаріатом судових справ. У прокуратурі відповідно до штатного розпису були такі посади: старшого прокурора, прокурора, писаря і помічника.

Отже, упродовж 1917 – початку 1918 років відбувався процес розбудови вітчизняної судової системи. До жовтня 1917 року система судочинства на українських землях була тотожною загальноімперській. Після Жовтневого перевороту очільники Української Центральної Ради інтенсивно розбудовують українську судову систему: створюється Генеральний Суд, апеляційний суд тощо [1, с. 16].

3. Розбудова Української Держави Павла Скоропадського неминуче поставила на порядок денний організацію судової влади. Керівництво всією судовою системою здійснював Міністр судових справ, посада якого законом від 15 липня 1918 року отримала назву Міністр юстиції. Міністерство судових справ здійснювало практично всю правову політику. Його юрисдикції підлягали 3 судові палати, 19 окружних судів, 112 міських і повітових з'їздів мирових суддів. Головні завдання тогочасного Міністерства юстиції були: організаційне керівництво судами та матеріальне забезпечення їхньої діяльності; вивчення і узагальнення судової практики; внесення пропозицій уряду щодо вдосконалення судочинства тощо [5, с. 30].

4. Аналіз масиву нормативно-правових актів Гетьманату вказує, що у той період достатньо велику увагу було приділено організації та правовому регулюванню діяльності військово-судових інституцій. В результаті прийняття наказу військового міністра «Про військові суди», Законів «Про військову підсудність» від 30 травня 1918 р., «Про організацію військово-судових установ і їх компетенцію» від 21 червня 1918 р. було створено Тимчасові правила провадження справ в військових судах [4, с. 147]. У зазначений період для достатньо ефективного впливу на злочини військовослужбовців на території УНР була організована структура військових судів з визначеним законодавчо правовим статусом. Відповідно військові суди поділялися: на «вищі військові суди» у м. Києві та м. Катеринославі та на «штабові суди» –

для розгляду судових справ нижчої ланки, з підсудністю, що виникла в межах розташування дивізії [4, с. 151; 8, с. 174].

5. Паралельно процес національного самовизначення захопив і західноукраїнські землі, які входили до складу Австро-Угорської імперії, передусім Галичину. Створена на цих землях після розвалу Австро-Угорської імперії 13 листопада 1918 року проголошено утворення ЗУНР, прийнято Тимчасовий Основний Закон про державну самостійність українських земель колишньої Австро-Угорської монархії. 21 листопада 1918 року ця Рада видала Закон «Про тимчасову організацію судівництва» відповідно до якого судова система новоствореної Республіки складалася з трьох ланок: повітових судів, окружних судів і Вищого суду. Слід відмітити, що як і на східних землях, у ЗУНР діяло законодавство колишньої метрополії, яка припинила існування, якщо воно не суперечило інтересам Української держави. Крім загальних судів передбачалося створення органів військової юстиції, якими мали стати: окружний військовий суд, обласний військовий суд і Найвищий військовий трибунал [8, с. 192-193]. Законодавство ЗУНР встановлювало підвищені вимоги до осіб, які мали бажання стати суддями. Зокрема, після закінчення вищого навчального закладу вони повинні були пройти дворічне стажування, і лише після цього стати суддями у разі успішного складання спеціального екзамену [7].

6. 26 січня 1919 року урядом Директорії був прийнятий закон «Про надзвичайні військові суди». До недоліків цього закону слід віднести порушення принципу рівності всіх учасників судового розгляду перед законом. Наявність юридичної освіти не була обов'язковою умовою для призначення членів суду, від них вимагалось лише вміння писати. Відсутність попереднього слідства, забезпечення апеляційного та касаційного оскарження вироку суду є ще одним мінусом закону [3].

Таким чином, у перший етап Української революції 1917 - 1921 років (період УЦР) було закладено основи судової системи України, відмінні від системи царської Росії. Своєї динаміки вони набули після проголошення Української Народної Республіки. Однак, Українській Центральній Раді не вдалося створити дієвих судових органів, які б сприяли стабілізації судочинства в країні. Запозичення царської моделі судових органів на початку 1917 року та діяльність судів 1918-1920 років свідчать про недосконалість національних судових інституцій та тодішнього чинного законодавства [2, с. 5].

У короткий період існування Гетьманату в Україні діяла змішана судова система, яка складалася із судів, утворених у попередні часи, і реорганізованого Гетьманом Генерального Суду. Фактично систему судів ані Директорія, ані Гетьманат розгорнути, як і УНР, не змогли [7].

Список використаних джерел

1. Грибенко О.М. Розбудова вітчизняної судової системи доби Української Центральної Ради (червень 1917 – квітень 1918 рр.): історичний аспект / О.М. Грибенко // Історичні студії суспільного прогресу. – 2014. – С. 14-17.
2. Гуцалюк І. Судова система Української Центральної Ради / І. Гуцалюк // Матеріали ІІ Волинської міжнар. іст.-краєзн. конф. – 2009. – С. 64-68.
3. Історія органів і установ УНР. Судові системи УНР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://referat.e-market.dp.ua/print_product_info.php?products_id=2378.

4. Кравчук М.В. Правове регулювання суспільних відносин України в період Гетьманату П. Скоропадського / М.В. Кравчук // Актуальні проблеми політики. – 2010. – С. 144-152.

5. Лісна І.С. Правовий статус судових органів в Українській державі Павла Скоропадського / І.С. Лісна // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – С. 30-32.

6. Назаров І.В. Історичні особливості формування судової системи / І.В. Назаров // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2010. – С. 12-22.

7. Фондова лекція з навчальної дисципліни «Судова влада в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.naiuu.kiev.ua/files/kafedru/kkp/lectures/sydova-vl/lekc2-sydova-vl.doc.

8. Ухач В.З. Історія держави і права України: навчальний посібник (конспекти лекцій) / В.З. Ухач. – Тернопіль: Вектор, 2015. – 378 с.

Вівюрка О.

*студент I курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к. ю. н., доц., доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Кравчук В.М.*

КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ У ПРОФЕСІЇ ЮРИСТА

В умовах оновлення законодавства України й правової системи значно зросла соціальна значущість фахівців права. Особливості професії юриста потребують таких стосунків з клієнтами, які б поєднували якості педагога, психолога, вихователя, оскільки діяльність пов'язана з вирішенням однієї з проблем у житті людини – встановлення життєвої істини.

Тому сьогодні, в умовах інтеграції України в європейський комунікаційний і освітній простір зростають вимоги суспільства до професії юриста, відтак і до професійної підготовки фахівців у галузі юриспруденції, в тому числі до формування комунікативної компетентності як однієї з найважливіших ознак їх професіоналізму.

У зв'язку з цим виникає інтерес до питання формування комунікативної культури юриста, адже раніше в юридичній науці питанню культури спілкування не надавали належного значення. Деякі аспекти даної проблеми розглядали такі вчені як О. Бовдир, З. Височан, О. Калита, Р. Кацавець, В. Соколова, Є. Соколов, Г. Сагач, Г. Попова та інші.

Мета даної статті полягає в тому, щоб на основі аналізу наукових праць та досліджень з'ясувати значення комунікативної компетентності у формуванні професійної культури правників.

Володіння мистецтвом діалогічного спілкування в наш час необхідне в усіх сферах суспільних відносин, оскільки діалог є основою людського взаєморозуміння; його роль в роботі майбутніх фахівців права постійно зростає, адже в умовах правової держави особливого значення набуває вміння вести конструктивний діалог, який допомагає демократичному і ефективному розв'язанню проблем, уникненню конфліктів, протистояння та протидії.